

ข้อปฏิบัติสำหรับนักวิจัย
ในงานวิจัย งานทดสอบ งานสอน และงานอื่น ๆ
งานสัตว์ทดลอง กลุ่มงานวิจัย สถาบันมะเร็งแห่งชาติ
กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

1. ในการปฏิบัติภารกิจกับสัตว์ ผู้ใช้สัตว์ต้องยึดจรรยาบรรณการใช้สัตว์ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ International Guiding Principles of Biomedical Research Involving Animals ขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยวิทยาศาสตร์การแพทย์ Council for International Organization of Medical Science (CIOMS) เป็นแนวทางปฏิบัติ
2. นักวิจัยที่ประสงค์จะใช้สัตว์ในการวิจัยต้องส่งแบบเสนอโครงการ (ว 1ด หรือ ว 1ข) พร้อมแบบขออนุญาตใช้สัตว์ต่อคณะกรรมการวิจัยของสถาบันฯ เพื่อส่งให้คณะกรรมการกำกับดูแลจัดการเรื่องการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ของสถาบันฯ เพื่อพิจารณาต่อไป

โครงการที่เสนอต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ตามแบบฟอร์มขออนุญาตใช้สัตว์)

ชื่อโครงการเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกำหนดระยะเวลาที่ใช้สัตว์

ชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง สถานที่ทำงานของหัวหน้าโครงการและผู้ร่วมงาน

หลักการและเหตุผลที่ใช้สัตว์และเหตุผลที่ไม่ใช้วิธีการอื่นทดแทนการใช้สัตว์

ประโยชน์ที่จะได้รับในเชิงพัฒนาคุณภาพชีวิตและ / หรือความก้าวหน้าทางวิชาการหรืออื่น ๆ ให้ระบุ

ชนิด สายพันธุ์ เพศ อายุ น้ำหนักและจำนวนสัตว์ที่ต้องการใช้ตลอดทั้งโครงการ

ชนิดของสัตว์ที่ใช้เป็นสัตว์ชนิดใด (outbred, inbred or SPF)

แหล่งที่มาของสัตว์

แผนปฏิบัติการในการเลี้ยงสัตว์

สถานที่ที่จะใช้เลี้ยงสัตว์ในระหว่างการใช้งาน

ระยะเวลาที่ต้องการพักสัตว์หลังจากการขนส่ง

จำนวนและชนิด ของกรง

คุณภาพของอาหารและน้ำ วิธีการจัดการให้อาหารและน้ำ

ระบบการป้องกันการติดเชื้อในการเลี้ยง

แผนปฏิบัติการและวิธีการในการใช้สัตว์ นักวิจัยต้องเขียนอธิบายอย่างละเอียด

ระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้สัตว์นับจากวันแรกที่ใช้สัตว์

ปริมาณสัตว์ที่ต้องการใช้ทั้งหมด (ใช้กี่ครั้ง ๆ ละกี่ตัว แต่ละครึ่งแบ่งสัตว์เป็นกี่กลุ่ม ๆ ละ กี่ตัว)

กรณีมีการให้สารก่อมะเร็งหรือเชื้อโรค ให้ระบุ

เป็นสารก่อมะเร็งหรือเชื้อโรค

(กรณีที่ใช้สารหรือเชื้อโรคอื่นร่วม ให้ระบุสารและเชื้อโรคทั้งหมด และวัตถุประสงค์ ที่ใช้สารและเชื้อโรคเหล่านั้น)

สารหรือเชื้อโรคที่ใช้ทำให้สัตว์เจ็บปวดหรือไม่ อย่างไร

โอกาสที่สารหรือเชื้อโรคที่ใช้จะแพร่กระจายถึงคนและสัตว์อื่นเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

- ต้องเลี้ยงดูสัตว์เป็นกรณีพิเศษอย่างไรจึงจะไม่เกิดการแพร่กระจาย
- ต้องปฏิบัติกับซากสัตว์อย่างไรจึงจะไม่เกิดการแพร่กระจาย
- ให้สารหรือเชื้อโรคด้วยวิธีใดปริมาณเท่าใดบ่อยครั้งแค่ไหน กรณีที่มีการให้ทางเส้นเลือดให้ระบุเส้นเลือดที่เลือกใช้ ต้องผ่าตัดให้เข้าถึงเส้นเลือดหรือไม่

กรณีที่มีการผ่าตัดให้ระบุ

- ยาสลบ หรือยาชา และวิธีการใช้
- วิธีการผ่าตัด (Surgical Procedures)
- วิธีการดูแลหลังผ่าตัด

กรณีที่มีการเก็บตัวอย่างเลือดให้ระบุ

- ชนิดของเลือด ปริมาณและความถี่ในการเก็บตัวอย่าง
- ใช้เส้นเลือดไหน หรือ เจาะจากหัวใจ
- ต้องสลบสัตว์หรือไม่ ใช้น้ำสลบอะไร
- ใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรช่วยในการเก็บตัวอย่างเลือด

กรณีมีการเก็บตัวอย่างอุจจาระและปัสสาวะ ให้ระบุ

- ใช้วิธีการอย่างไร
- ต้องใช้กรงชนิดใดหรือวัสดุอุปกรณ์อะไรช่วยในการเก็บตัวอย่าง

กรณีที่ต้องฆ่าสัตว์ ให้ระบุ

- ใช้วิธีการอะไรที่ทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ
- ปฏิบัติต่อซากสัตว์อย่างไร

กรณีปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยวิธีการอื่นให้ระบุ

- วิธีการที่ใช้ปฏิบัติอย่างละเอียด
- ผลกระทบที่จะทำให้สัตว์มีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม เครียด เจ็บปวดหรือตาย

การปฏิบัติต่อสัตว์ที่ยังมีชีวิตอยู่เมื่อสิ้นสุดการใช้งานอย่างไร

3. ผู้ใช้สัตว์ต้องกรอกแบบฟอร์มใบขออนุญาตใช้สัตว์ ตามที่กำหนดให้ตรงกับข้อมูลที่ให้ไว้ในโครงการ
4. ผู้ใช้สัตว์ต้องใช้สัตว์ที่มาจากแหล่งผลิตต่อไปนี้
 - 4.1 แหล่งผลิตที่สามารถสืบสายพันธุ์ได้พันธุ์กรรมที่คงที่อย่างต่อเนื่อง และตรวจสอบได้และสามารถเพาะขยายพันธุ์ได้ทุกรูปแบบของ เพศ อายุ น้ำหนัก และจำนวนที่ผู้ใช้ต้องการ
 - 4.2 แหล่งผลิตที่เลี้ยงสัตว์ด้วยระบบอนามัยเข้ม ระบบปลอดเชื้อจำเพาะหรือระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์ มีการทดสอบความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องและตรวจสอบได้
5. ผู้ใช้สัตว์ต้องตรวจสอบความพร้อมหรือความเป็นไปได้ต่อไปนี้ ก่อนที่จะมอบหมายให้หน่วยงานใดรับผิดชอบจัดหาสัตว์และเลี้ยงสัตว์ในระหว่างการใช้งาน
 - 5.1 ความพร้อมในการจัดหา ชนิด สายพันธุ์ เพศ อายุ น้ำหนัก จำนวน และการขนส่งสัตว์จากแหล่งเพาะขยายพันธุ์
 - 5.2 ความพร้อมในการควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น การถ่ายเทอากาศ แสง เสียงและกลิ่นในห้องเลี้ยงสัตว์
 - 5.3 ความพร้อมในการป้องกันการติดเชื้อด้วยระบบใดระบบหนึ่งต่อไปนี้
 - 5.3.1 ระบบอนามัยเข้ม
 - 5.3.2 ระบบปลอดเชื้อจำเพาะ

- 5.3.3 ระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์
- 5.4 ความพร้อมในการจัดการวัสดุอุปกรณ์และวิธีการเลี้ยงสัตว์
 - 5.4.1 ชนิด ขนาด และจำนวนกรงที่จะใช้เลี้ยงสัตว์
 - 5.4.2 คุณภาพของอาหารและวิธีการให้อาหาร
 - 5.4.3 คุณภาพของน้ำและวิธีการให้น้ำดื่มสัตว์
 - 5.4.4 คุณภาพของวัสดุรองนอนและวิธีการเปลี่ยนวัสดุรองนอน
 - 5.4.5 พื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์
 - 5.4.6 คุณภาพพนักงานเลี้ยงสัตว์
6. ผู้ใช้สัตว์ต้องมีพื้นฐานเทคนิคการปฏิบัติต่อสัตว์ต่อไปนี้
 - 6.1 การจับและควบคุมสัตว์
 - 6.2 การทำเครื่องหมายบนตัวและบนกรงสัตว์
 - 6.3 การแยกเพศ
 - 6.4 การให้สาร
 - 6.5 การเก็บตัวอย่างเลือด อูจจาระและปัสสาวะ
 - 6.6 การทำให้สัตว์สลบ
 - 6.7 การชันสูตรซากสัตว์
7. ผู้ใช้สัตว์ต้องบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาของสัตว์ วิธีการเลี้ยง การป้องกันการติดเชื้อ การควบคุมสภาพสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติต่อสัตว์ในแต่ละวันอย่างละเอียดถี่ถ้วนและต่อเนื่อง พร้อมทั้งจะเปิดเผยและชี้แจงได้ทุกโอกาส
8. ผู้ใช้สัตว์ต้องพร้อมที่จะปฏิบัติตามระบบการเลี้ยง การป้องกันการติดเชื้อและการจัดการที่กำหนดไว้ในงานสัตว์ทดลองอย่างเคร่งครัด
9. กรณีที่มีเหตุสุดวิสัยไม่สามารถดำเนินการตามที่เสนอไว้ในโครงการ ผู้ใช้สัตว์ต้องเสนอขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดต่อคณะกรรมการกำกับดูแลจัดการเรื่องการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงต้องไม่ผิดต่อจรรยาบรรณการใช้สัตว์ และจรรยาบรรณนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เมื่อได้รับความเห็นชอบจึงจะดำเนินการต่อไปได้
10. ในการกำกับและดูแลให้ถือปฏิบัติดังนี้
 - 10.1 ให้ใช้ข้อปฏิบัติข้างต้นนี้กับ
 - 10.1.1 นักวิจัย และเจ้าหน้าที่ของสถาบันมะเร็งแห่งชาติ และนักศึกษาที่ต้องการใช้สัตว์จากภายนอกสถาบันฯ ในงานวิจัย งานทดสอบ งานสอนและงานอื่นๆ
 - 10.1.2 บุคคลอื่นที่ประสงค์จะขอใช้บริการของงานสัตว์ทดลอง กลุ่มงานวิจัย สถาบันมะเร็งแห่งชาติ
 - 10.2 การใช้บริการที่งานสัตว์ทดลอง กลุ่มงานวิจัย ต้องมีใบอนุญาตให้ใช้สัตว์ และผู้ใช้สัตว์ต้องกรอกแบบฟอร์มขอใช้บริการตามที่งานสัตว์ทดลองกำหนดไว้
 - 10.3 ใบอนุญาตให้ใช้สัตว์ใช้ได้เฉพาะกับโครงการตามที่เสนอแต่ละโครงการเท่านั้น จะนำไปใช้กับโครงการอื่นไม่ได้
 - 10.4 ให้คณะกรรมการกำกับดูแลจัดการเรื่องการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์มีหน้าที่พิจารณาโครงการที่ใช้สัตว์ และแบบฟอร์มใบขออนุญาตใช้สัตว์ทุกโครงการ ก่อนจะดำเนินการทดลอง

- 10.5 ให้คณะกรรมการกำกับดูแลจัดการเรื่องการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ของสถาบันมะเร็งแห่งชาติ มีหน้าที่กำกับและดูแลการใช้สัตว์ให้เป็นไปตามข้อปฏิบัติที่กำหนดขึ้นนี้ให้สอดคล้องกับจรรยาบรรณการใช้สัตว์ของ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและ International Guiding Principles of Biomedical Research Involving Animals ของ CIOMS